

10. cvičení - návrh železobetonového sloupu (3. úkol)

- Napište své parametry do vytištěného zadání a přineste spolu s úkolem
- Napište, že počítáte dle stejných norem, jako v úkolu č. 2

Ověření rozměrů sloupu

- Než budeme navrhovat výztuž, je nutné ověřit, že průřezová plocha zadaného sloupu je dostatečná pro přenesení síly N_{Ed} (pokud by nebyla, zadané rozměry **vhodně upravit**).
- Pro tento účel budeme sloup uvažovat jako **dostředně tlačенý**.
- Ověření, že únosnost sloupu v dostředném tlaku N_{Rd} je větší než síla od zatížení N_{Ed}

$$N_{Rd} = 0,8 \cdot A_c \cdot f_{cd} + A_s \cdot \sigma_s \geq N_{Ed}$$

kde 0,8 je součinitel zohledňující vliv výstřednosti zatížení (uvažujeme dostředně tlačенý sloup, reálně ale zatížení bude mít určitou výstřednost; to v tomto zjednodušeném výpočtu zohledníme tak, že redukuje plochu sloupu A_c na 80 %),

A_c je průřezová plocha sloupu,

f_{cd} je návrhová pevnost betonu v tlaku,

A_s je průřezová plocha výztuže sloupu,

σ_s je napětí ve výztuži.

První sčítanec $0,8 \cdot A_c \cdot f_{cd}$ vyjadřuje únosnost betonu, druhý sčítanec $A_s \cdot \sigma_s$ únosnost výztuže. Plochu výztuže můžeme vyjádřit jako určitý podíl plochy betonu pomocí vztahu:

$$A_s = \rho_s \cdot A_c$$

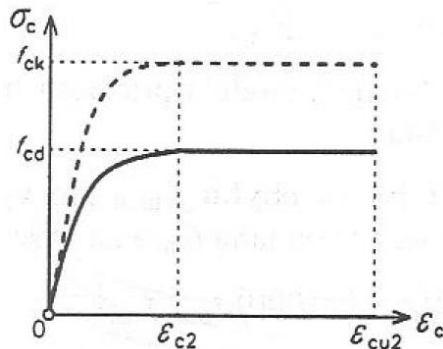
kde ρ_s je stupeň vyztužení, pro náš návrh budeme předpokládat zhruba $\rho_s = 0,015$ až $0,03$ (tzn. plocha výztuže tvoří 1,5 - 3 % plochy průřezu).

- Úpravou dostaneme vztah pro **potřebnou plochu betonu**.

$$A_c \geq \frac{N_{Ed}}{0,8 \cdot f_{cd} + \rho_s \cdot \sigma_s}$$

Výsledek porovnáme se zadanou plochou. Je-li zadaná plocha menší, je nutno zvětšit průřez.

- Je důležité vědět, **jakou hodnotu napětí ve výztuži dosadit a proč**. Pevnosti betonu f_{cd} je dosaženo v okamžiku, kdy podle idealizovaného parabolicko-rektangulárního pracovního diagramu (viz níže) je přetvoření betonu rovno $\epsilon_{c2} = 0,002$.

Průřez je čistě tlačný. Jelikož přetvoření betonu i oceli musí být stejné, je v tomto okamžiku napětí ve výztuži rovno $\sigma_s = \varepsilon_{c2} \cdot E_s$. Pro výztuž s modulem pružnosti $E_s = 200 \text{ GPa}$ je tedy $\sigma_s = 0,002 \cdot 200000 = 400 \text{ MPa}$. Pokud je návrhová hodnota meze oceli větší než 400 MPa (což je náš případ, máme ocel B 500 B), dosazujeme $\sigma_s = 400 \text{ MPa}$. Pokud bychom měli ocel s mezí kluzu menší než 400 MPa, dosadili bychom $\sigma_s = f_{yd}$.

Návrh výztuže

- Návrh provedeme pomocí **nomogramů** (viz web) – grafů, které určují, jaké množství výztuže je potřebné ve sloupu zatíženém určitou kombinací normálové síly a ohybového momentu.
- Nejprve **zvolíme nomogram**, který použijeme:
  - Navrhujeme obdélníkový **symetricky vyztužený** průřez namáhaný momentem m v jednom směru, takže nás budou zajímat nomogramy 12.1 až 12.3.
  - Odhadneme hodnotu vzdálenosti těžiště výztuže od hrany průřezu d_1 . Odhadneme profil hlavní výztuže (orientačně $\varnothing_s = 18 - 25 \text{ mm}$), profil třmínek (orientačně $\varnothing_{tr} = 6 - 12 \text{ mm}$, musí platit $\varnothing_{tr} \geq 0,25 \cdot \varnothing_s$). Krytí převezmeme z předchozího úkolu:

$$d_1 = c + \varnothing_{tr} + \frac{\varnothing_s}{2}$$

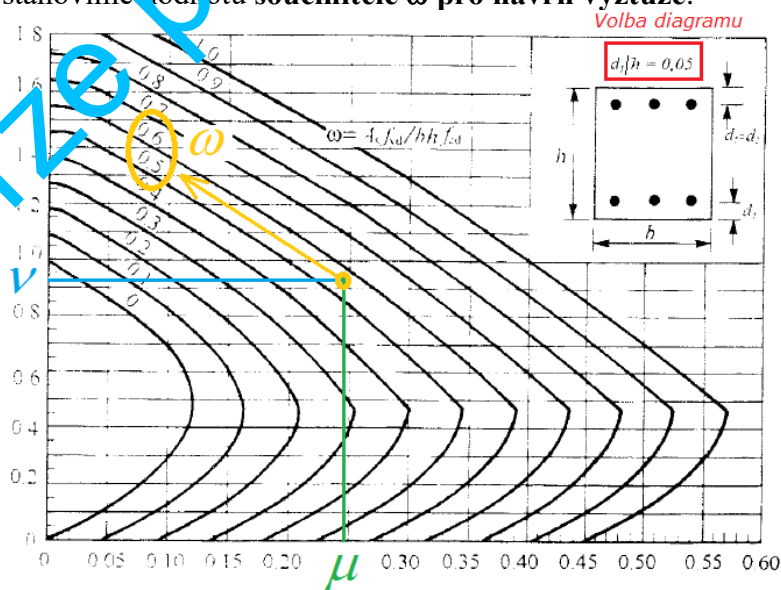
- Podle hodnoty d_1/h zvolíme nejvhodnější nomogram.
- Spočteme poměrné využití betonového průřezu **normálovou silou** (čteme [ný]):

$$\nu = \frac{N_{Ed}}{b \cdot h \cdot f_{cd}}$$

- Spočteme poměrné využití betonového průřezu **ohybovým momentem** (čteme [mí]):

$$\mu = \frac{N_{Ed} \cdot e}{b \cdot h^2 \cdot f_{cd}}$$

- Z nomogramu stanovíme hodnotu **součinitele ω pro návrh výztuže**:

Stará verze podkladů dle EC2 2010

- Vyjde-li $\omega > 1$, je nutno zvětšit plochu průřezu nebo zvýšit třídu pevnosti betonu.
- **Potřebná plocha výztuže** ve sloupu je (na každou stranu umístíme **polovinu** nutné výztuže):

$$A_{s,req} = \frac{\omega \cdot b \cdot h \cdot f_{cd}}{f_{yd}}$$

- Plocha navržené výztuže $A_{s,prov} \geq A_{s,req}$ musí splnit **konstrukční zásady**:

$$A_{s,prov} \geq A_{s,min} = \max\left(0,1 \cdot \frac{N_{Ed}}{f_{yd}}; 0,002 \cdot A_c\right)$$

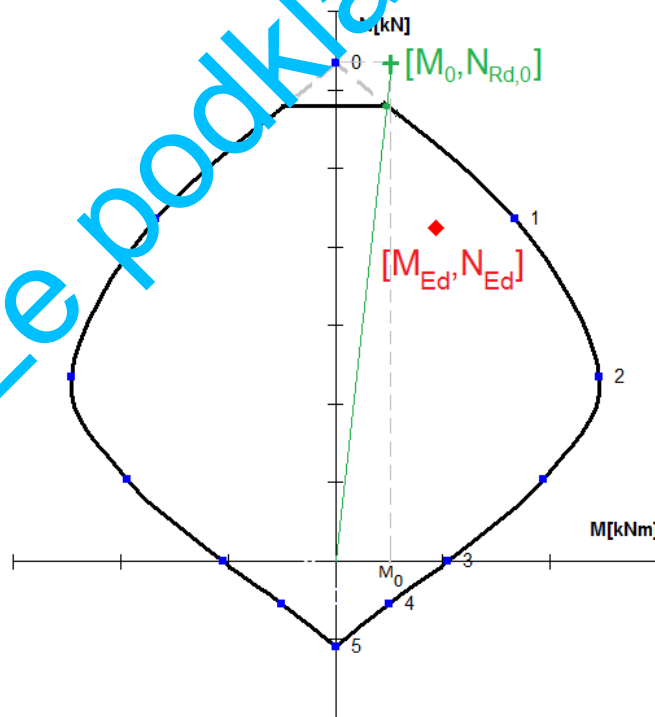
$$A_{s,prov} \leq A_{s,max} = 0,04 \cdot A_c$$

$$\varnothing_s \geq 12 \text{ mm}$$

- Navrhne profil a počet prutů výztuže. V rámečku bude zřetelně napsáno „Návrh: $n \times \varnothing_s$ ($A_{s,prov} = \dots \text{ mm}^2$)“ (tedy například **Návrh: 6x Ø16 ($A_{s,prov} = 1206 \text{ mm}^2$)**)

Posouzení návrhu

- Výztuž sloupu posuzujeme pomocí **interakčního diagramu** (čile ID). Body uvnitř ID (nebo na křivce ID) představují všechny možné kombinace normálové síly a ohybového momentu, které je daný sloup schopen přenést (splňují podmínku únosnosti).
- Pokud bod $[M_{Ed}, N_{Ed}]$ odpovídající návrhovému zatížení sloupu leží uvnitř plochy ohraničené křivkou, návrh vyhovuje. Pokud bod je vně ID, je nutno návrh změnit.

Příklad interakčního diagramu symetricky vyztuženého sloupu. Bod $[M_{Ed}, N_{Ed}]$ je uvnitř ohraničené plochy, takže daný sloup z hlediska únosnosti VYHOVUJE.

- Interakční diagram lze sestavit pomocí **6 základních bodů** daných souřadnicemi $[M_{Rd,i}; N_{Rd,i}]$:
  0. dostředný tlak
  1. neutrální osa prochází jednou řadou výztuže - většina průřezu tlačena
  2. $x = x_{bal,1} \dots$ tažená výztuž právě na mezi kluzu ($\varepsilon_s = \varepsilon_{yd}$)
  3. prostý ohyb
  4. neutrální osa prochází druhou řadou výztuže - většina průřezu tažená
  5. dostředný tah

Vztahy pro výpočet jednotlivých bodů lze sestavit pomocí pomůcky na webu - také viz přednášky.

- Každý bod interakčního diagramu je definován dvojicí hodnot $[M_{Rd,i}; N_{Rd,i}]$ výpočet těchto hodnot vychází ze silové, resp. momentové podmínky rovnováhy na průřezu:

$$N_{Rd,i} = \sum F_i$$

$$M_{Rd,i} = \sum (F_i \cdot z_i)$$

POZN.: Momentová podmínka rovnováhy se vyčísľuje k těžištné ose průřezu.

- Hodnota síly v betonu (pouze v tlaku) je dána vždy součinem hodnoty idealizovaného napětí $\sigma_c = f_{cd}$ a plochy, na které dané napětí působí.
- Hodnota síly ve výztuži je dána součinem napětí ve výztuži $\sigma_{s,i}$ a průřezové plochy výztuže $A_{s,i}$. Napětí ve výztuži $\sigma_{s,i}$ vychází z konkrétního přetvoření dané vrstvy výztuže $\varepsilon_{s,i}$:
  - pokud $\varepsilon_{s,i} \geq \varepsilon_{yd}$, pak platí: $\sigma_{s,i} = f_{yk}$
  - pokud $\varepsilon_{s,i} \leq \varepsilon_{yd}$, pak platí: $\sigma_{s,i} = E_s \cdot \varepsilon_{s,i}$

Omezení normálové únosnosti.

- Nikdy nelze uvažovat čisté dostředný tlak, z důvodu náhodných excentricit je nutno omezit max. normálovou únosnost.
- Spočteme minimální excentricitu $e_0 = \max(h/30; 20 \text{ mm})$, kde h je výška průřezu
- Spočteme odpovídající ohybový moment $M_0 = N_{Rd,0} \cdot e_0$
- Vyneseme bod $[M_0, N_{Rd,0}]$ a spojíme polopřímku s počátkem.
- V místě průsečíku polopřímky s interakčním diagramem uřízneme „špičku“ interakčního diagramu (vodorovná úsečka omezující normálovou únosnost).

Postup posouzení ve cvičení:

- Spočítejte souřadnice bodů ID. U každého výpočtu souřadnic **nakreslete průběh přetvoření a rozdělení sil** (napětí) v průřezu - viz přednášky a pomůcka na webu.
- Spočítejte **omezení normálové únosnosti**.
- Vyneste spočtené body do grafu a spojte křivkou (případně úsečkami - na straně bezpečnosti). Polohu jednotlivých bodů vynásejte v měřítku (měřítko si zvolte podle vlastního uvážení).
- Vyneste bod $[M_{Ed}, N_{Ed}]$, kde $M_{Ed} = F_d \cdot e$ a $N_{Ed} = F_d + G_{0,d}$.
- Pokud daný bod leží uvnitř plochy vymezené ID, sloup pro zadané zatížení vyhovuje.
- Pokud sloup nevyhoví, hledejte chybu a potom konzultujte se cvičícím - bude nutná úprava vyztužení nebo dodatečná změna průřezu.

Schéma výztuže

- Nakreslete **jednoduché schéma výztuže sloupu** (podélný a příčný řez, kóty, popis).
- Podélná výztuž sloupu bude navržena v podobě samostatných prutů stykovaných přesahem s výztuží vycházející ze základu. Délku přesahu l_{0d} uvažujte jako 1,5 násobek návrhové kotevní délky - kotevní délku spočítejte stejně jako u výztuže trámů, pro svislou výztuž se uvažují dobré podmínky soudržnosti:

$$l_{0d} = 1,5 \cdot k \cdot \varnothing_s$$

- V případě, že by přesahová délka překročila polovinu délky sloupu (možné zejména u nižších sloupů), je možné podélnou výztuž sloupu navrhnout jako pokračování výztuže vycházející ze základu $\Rightarrow$ odpadá problém stykovaní výztuže.

Třmínky sloupu:

- Ve sloupu je potřeba kromě podélné výztuže navrhnout také příčnou výztuž v podobě třmínek. Ty neslouží primárně k přenosu posouvající síly, ale fixují polohu podélné výztuže a zabraňují jejímu příčnému vybočení.
- Profil třmínků odvolneme (6 – 12 mm), musí být alespoň $\frac{1}{4}$ profilu svislé výztuže sloupu.
- **Základní osnova vzdálenost** třmínek se určí podle vztahu:

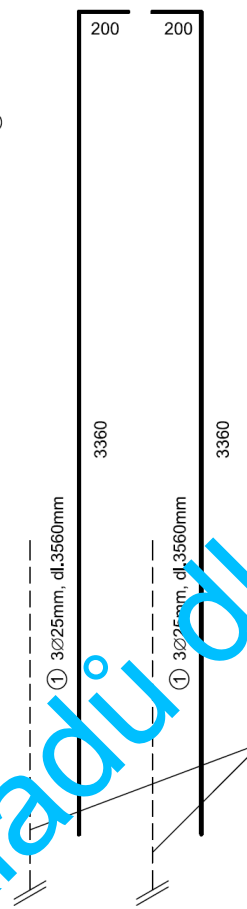
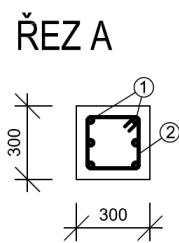
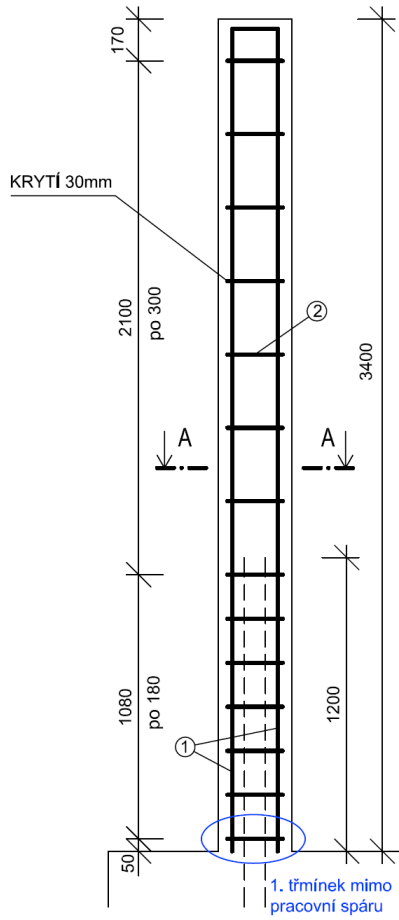
$$s_1 \leq \min(15 \cdot \varnothing_s; \min(b; h); 300 \text{ mm}),$$

kde $\varnothing_s$ je profil hlavní výztuže sloupu, nikoliv profil třmínek!!!)

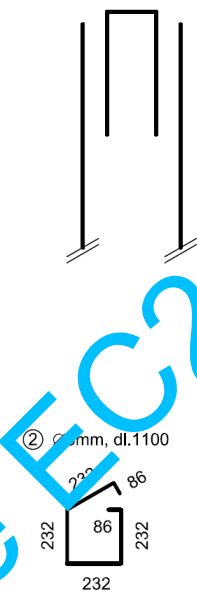
Pozn.: Uvedené hodnoty vycházejí z české Národní přílohy, obecně je v EC2 uvedeno $20 \cdot \varnothing$ a 400 mm.

- **V oblasti stykovaní podélné výztuže přesahem a v oblasti $\max(b, h)$ nad a pod případným trámem** je nutno třmínky zahustit na vzdálenost $s_2 = 0,6 \cdot s_1$.

Stará verze podkladů dle EC2 2010

alternativní zakončení

viz výkres výztuže základové patky